

Beslut om ändrade föreskrifter och tillägg till skötselplan för naturreservatet Högbergsfältet, Filipstads kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken beslutar länsstyrelsen att utöver gällande B-föreskrifter följande ska gälla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

6. anläggande av parkeringsplats för besökare enligt karta, bilaga 1.

Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken beslutar länsstyrelsen att föreskriften C 5, som handlar om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt, ska ha följande lydelse.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

5. tälta inom hela reservatet,

Undantag

Länsstyrelsen beslutar om följande undantag från A-föreskrifterna.

A-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Länsstyrelsen beslutar om följande undantag från föreskrifterna under C.

C 1. gäller inte vid skyddsjakt med hund.

C-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Utan hinder av föreskrifterna är det tillåtet att eftersöka och avliva skadat vilt samt för Polismyndigheten eller den som har uppdrag av

Polismyndigheten att avliva eller fånga moderlös årsunge av älg, hjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer nedanstående ändringar i skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Skötselområde 13: Friluftsliv

4.13.1 Kvalitetsmål, punkt 5, ska ha följande lydelse.

- Det ska inom naturreservatet finnas upp till fyra iordningställda parkeringsytor för att tillgodose besökares behov, sju iordningställda rastplatser, varav tre handikappanpassade, en handikappanpassad grillplats med tillhörande ved vid Yngens strand, samt två handikappanpassade torrdass; vid Nygruvan och vid Yngens strand.

"Tillägg gällande hela reservatet

Som utgångspunkt ska invasiva främmande arter bekämpas. Innan bekämpning ska dock samråd ske med länsstyrelsen beträffande påverkan på fornlämning och eventuellt krav på tillstånd."

Ändringarna i föreskrifter och skötselplan ska gälla fr.o.m. den 10 juli 2026. Ändring av C-föreskriften 5. och undantag från C-föreskrifter gäller omedelbart, även om de överklagas.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har förelagt markägare och innehavare av särskild rätt inom området att yttra sig över förslaget till beslut om inrättande av naturreservat. Förslaget till beslut har också remitterats till berörda sakägare samt skickats till andra som kan tänkas ha synpunkter på skyddet av området.

Inkomna remissvar

En boende inom naturreservatet har lämnat önskemål om åtgärder mot nerskräpning, efter att ha noterat markant ökning av antalet besökare och samtidigt ökad nerskräpning inom området.

Inga fler synpunkter har inkommit.

Länsstyrelsens bemötande av remissvar

Synpunkten har mottagits och vidarebefordrats till reservatsförvaltningen. Åtgärder som motverkar nedskräpning regleras i beslutad skötselplan för området under skötselområde 13 Friluftsliv: *Rastplatser, torrdassen och parkeringsplatser ska vara väl utmärkta och kontinuerligt underhållas.*

Reservatsförvaltningen planerar att sätta ut fler soptunnor och öka tillsynen i reservatet. Ytterligare regleringar genom föreskrifter eller skötselplan bedöms inte vara nödvändiga.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen fattade 1979-11-19, dnr 11.1211-50-77, beslut om bildande av naturreservatet Högbergsfältet med tillhörande skötselplan.

I beslutet 1979 föreskrevs bland annat förbud enligt A-föreskrift mot annan jakt än skyddsjakt. Det föreskrevs också förbud enligt C-föreskrifter mot att medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur, förbud mot att parkera annat än på anvisade platser och förbud mot att tälta mer än ett dygn i sträck. Beslutet togs med stöd av naturvårdslagen och naturvårdsförordningen, vilka nu ersatts med Miljöbalken och förordningen om områdesskydd, så åtgärder planerades i skötselplanen och inte i B-föreskrifter. Skötselplanen angav att två parkeringsplatser skulle iordningställas, med förtur till parkering vid Nygruvan, men angav också som lämpligt att anlägga ytterligare en parkering längs vägen norr om Östra Haggruvan.

Då delar av syftet ändrades över tid fattade länsstyrelsen ett kompletterande beslut 2009-02-09, dnr 511-13715-2005, då vissa B-föreskrifter infördes som i beslutet 1979 var hänvisningar till skötselplanen, och där syftet omformulerades:

De övergripande syftena med naturreservatet är att bevara och utveckla områdets upplevelsevärden och pedagogiska värden kopplade till dess synliga gruv- och odlingshistoria och attraktiva kultur- och naturmiljö. Vidare att förvalta och utveckla områdets naturvärden, vilka främst är associerade till successionsstadier efter störning på kalkrik mark, men även till hävdad mark och skog på kalkgrund.

Högbergsfältets naturreservat ska förvaltas med syftet att:

- *Bevara det – ur kulturhistorisk, biologisk och pedagogisk synvinkel – intressanta gruv- och odlingslandskapet med dess välbevarade och rika kulturhistoriska bakgrund, natursköna och variationsrika naturområden, samt sin intressanta och artrika flora och fauna*
- *Bevara de värdefulla livsmiljöerna betad hagmark, slätteräng och skogsbestånd med naturskogs kvalitet*
- *Bevara de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd*
- *Strukturer som t. ex. död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning*
- *Friluftsliv ska kunna bedrivas i hela naturreservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets biologiska, geologiska och kulturhistoriska bevarandevärden*

I beslutet 2009 ersattes föreskrifterna med vidmakthållande av förbud för mark- och sakägare mot annan jakt än skyddsjakt, och föreskrifter för allmänheten angående koppling av husdjur, förbud mot tältning mer än ett dygn i sträck och parkering annat än på anvisad plats. I skötselplanen anges parkeringsplatserna vid Kapellet och Nygruvan som tillgängliga för besökare och som informationsplatser.

Reservatsförvaltningen ansökte 2021 om och fick dispens från reservatsföreskrifter och tillstånd för att anlägga en tredje parkeringsplats för besökare, belägen vid vägen norr om Östra Haggruvan i enlighet med planering i beslutet 1979.

Vidare fattades 2014-04-24, dnr 511-7416-13, beslut om nödvändiga undantag från vissa föreskrifter för naturreservatet Högbergsfältet.

Vidare fattades 2023-04-24, dnr 511-2769-2023, beslut om ny föreskrift för att kunna åtgärda invasiva främmande arter.

Motivering till beslutet

Mängden besökare till Högbergsfältet har ökat markant de senaste decennierna. Vid upprepade tillfällen varje besökssäsong räcker inte de tre befintliga parkeringsplatserna till, vilket leder till att besökare parkerar längs de smala vägarna genom reservatet. Förutom att det enligt reservatsföreskrifterna är förbjudet att parkera annat än på anvisad plats, medför otillåten parkering otrevnad och olycksrisker, samt riskerar slitage på naturmiljön i reservatet. Bilar längs

vägkanterna riskerar också blockera för eventuell räddningstjänst. Ytterligare parkeringsytor är därför nödvändiga.

En planering för utökning av parkeringsytor underlättar för förvaltningen så att det går att anpassa parkeringsytorna utan att som förut behöva söka tillstånd. Den yta som föreslås är belägen inom ett område som är bedömt inte nå upp till de krav som ställs för att klassas som livsmiljötypen taiga. Ytan är belägen mellan två stenmurar, vilka med iordningställande av parkeringsyta kommer att friställas, och är bevuxen med lövsly och enstaka yngre granar. Länsstyrelsens bedömning är att parkeringsytorna inte medför någon påverkan på livsmiljön taiga i reservatet, medan möjligheten att styra var besökare parkerar är av stor betydelse för bevarande av naturmiljön och för friluftslivssyftet. Det finns därför stöd för att införa en B-föreskrift för anläggande av parkeringsyta såsom en åtgärd som ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktigas att tåla (7 kap. 6 § miljöbalken).

Det råder förbud mot tältning mer än ett dygn i sträck. Förbudet åtlids dock inte alltid. Tält uppsatta dagtid medför nedsatt tillgänglighet och minskad trevnad för reservatets övriga besökare. Tältning kan, förutom att störa tillgängligheten för andra besökare, också öka risken för slitage på naturmiljöerna. Ett totalt förbud mot tältning förbättrar förutsättningarna att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens bedömning är att det är motiverat att förbjuda tältning.

Under senare år har problemen med för området invasiva främmande arter ökat i omfattning. Dessa arter kan om de inte bekämpas utgöra ett hot mot områdets biologiska mångfald och medföra att syftet med reservatet inte kan nås. I beslut 2023-04-24, dnr 511-2769-2023, lades en B-föreskrift B 5 till som ger möjlighet för reservatsförvaltningen att bekämpa invasiva främmande arter. Med tanke på att naturreservatet Högbergsfältet hyser ett antal viktiga kulturlämningar är det nödvändigt att också komplettera skötselplanen med skrivning om samråd inför bekämpning.

Ett undantag från koppeltvång vid skyddsjakt är nödvändigt för att underlätta den tillåtna jakten vid behov.

Undantag från A- och C-föreskrifterna är nödvändigt för att möjliggöra för förvaltningen och den som förvaltningen anlitar för skötsel av naturreservatet Högbergsfältet enligt gällande B-föreskrifter. Undantag från föreskrifterna är också nödvändiga för

att möjliggöra eftersök och vid behov avlivning av skadat eller moderlöst vilt.

Länsstyrelsens bedömning är att ändringarna står i överensstämmelse med det övergripande syftet att bevara och utveckla områdets upplevelsevärden, pedagogiska värden och naturvärden.

Upphävande, synnerliga skäl och kompensationsåtgärder

Enligt 7 kap 7§, första och fjärde stycket miljöbalken, får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 4–6 §§ om det finns synnerliga skäl, samt om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Beslut om områdesskydd som meddelats med stöd av naturvårdslagen ska anses meddelade med stöd av bestämmelser motsvarande dem som finns i miljöbalken.

Införande av föreskriften B6 samt införande av undantag från gällande A-föreskrifter för förvaltning och skötsel av naturreservatet Högbergsfältet innebär att beslutet betraktas som ett delvis upphävande av det nuvarande reservatsbeslutet och kräver därmed att synnerliga skäl finns.

Länsstyrelsen bedömer att det finns synnerliga skäl att delvis upphäva gällande beslut genom införande av föreskriften B6, då Högbergsfältet är ett av länets särskilt besöksanpassade naturreservat med flera tusental besökare årligen och ett av de mest besökta på länsstyrelsens web-information. Besökare som inte kan parkera sina bilar på ett trafiksäkert sätt samt otillåten parkering på opreparerade ytor av känsliga naturtyper i reservatet medför att syftet med reservatet inte fullt ut kan uppnås.

Länsstyrelsen bedömer vidare att det finns synnerliga skäl att delvis upphäva gällande beslut genom införande av undantag från A-föreskrifter för förvaltning och skötsel av reservatet. Undantaget är nödvändigt för att möjliggöra utförandet av de åtgärder som krävs för att uppnå syftet med reservatet och styrs av B-föreskrifterna.

Länsstyrelsens bedömning är att intrånget i naturvärdet är ringa, medan skyddet av naturmiljön och friluftslivsvärdet stärks av införande av den nya B-föreskriften och undantaget från A-föreskrifterna för förvaltningen av reservatet. Länsstyrelsen bedömer därför att intrånget inte behöver kompenseras.

Tillämplig lagstiftning

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat (7 kap. 4 § miljöbalken).

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet får beslutet förenas med föreskrifter. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses (7 kap. 5, 6, 25 och 30 §§ miljöbalken).

I de fall det bedöms nödvändigt kan länsstyrelsen fatta beslut om nya föreskrifter enligt 7 kap. 5, 6 och 30 §§ som komplement till ett äldre beslut om naturreservat.

I varje beslut om bildande av ett naturreservat ska en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård fastställas (3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Upplysningar

Beslutet kungörs i Värmlands läns författningssamling samt i ortstidning.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifterna i detta beslut om det finns särskilda skäl och är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Beslutade C-föreskrifter gäller omedelbart, även om de överklagas. C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån tillåten pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan mot staten hos mark- och miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Om så inte sker går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Beslutet kan överklagas

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 2 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Anita Andersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. länsråd Cecilia Tisell, avdelningschef Annika Nilsson, enhetschef Linda Sundström, rättschef Ingela Alverfors och länsjurist Gustav Berner medverkat.

Bilagor

1. Karta föreskrift B6
2. Överklagandehänvisning

Bilaga 1. Karta föreskrift B 6

Bilaga 2

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Värmland antingen via e-post; varmland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post varmland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 70 00. Ange ärendets diarienummer.